

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1912.

Första Kammaren.

Nr 8.

Fredagen den 16 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 3 e. m.

Justerades protokollet för den 8 i denna månad.

Anmälades och bordlades lagutskottets utlåtanden:

nr 12, i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kungl. Maj:ts angående afsöndring af lägenheter från prästerskapets löneboställen under löpande arrendetid; och

nr 13, i anledning af väckta motioner om ändring i lagen den 31 augusti 1907 angående stadsplan och tomtindelning.

Upplästes och godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, nr 12, till Konungen, i anledning af Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under sjätte hufvudtiteln gjorda framställning i fråga om anslag till bekostande af provisoriska sjukvårdsanstalten vid Sätters och Västerviks hospital för personer, som till följd af barnförlamning lida af vanförhet.

Upplästes och godkändes Riksdagens kanslis förslag

dels till Riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 13, angående val af Riksdagens justitieombudsman och hans efterträdare; och

nr 16, angående verkställd omröstning öfver högsta domstolens och regeringsrättens ledamöter;

dels och till Riksdagens förordnanden:

nr 14, för revisionssekreteraren m. m. B. F. E. Hasselrot att vara Riksdagens justitieombudsman;

Första kammarens protokoll 1912. Nr 8.

nr 15, för häradshöfdingen m. m. O. Berger att vara Riksdagens justitieombudsmans efterträdare, samt
nr 17, för kommitterade för tryckfrihetens vård.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flere ledamöters begäran följande den 14 innevarande februari bordlagda ärenden, nämligen statsutskottets utlåtande nr 12, lagutskottets utlåtanden nr 9—11 äfvensom jordbruksutskottets memorial och utlåtanden nr 2—11.

Justerades två protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr talmannen beslöts, att de under dagen första gången bordlagda ärendena skulle sättas främst på föredragningslistan till morgondagens sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 3,13 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.

Lördagen den 17 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Herr statsrådet *Larsson* aflämnade Kungl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o med förslag till lag innefattande ändring i förordningen den 22 april 1881 om tjuguarig häfd, m. m.;

2:o angående upphörande af från viss jord till Visby domkyrka utgående jordskyld;

3:o angående årligt understöd åt förre bokförläggaren Hj. Linnström;

4:o angående tackande af brist i karolinska medikokirurgiska institutets allmänna materiellanslag;

5:o med förslag till lag om ändrad lydelse af 1 och 3 §§ i lagen angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärfva fast egendom den 4 maj 1906, m. m.;

6:o) angående omföring i 1912 års räkenskaper af visst belopp från reservationsanslaget till flottans öfningar till reservationsanslaget till flottans nybyggnad och underhåll;

7:o) angående upplåtande af lägenheter från förra mönster-skrifvarbostället Bjufstorp nr 4, 8 i Malmöhus län;

8:o) angående upplåtande af en lägenhet från förra rege-mentsskrifvarbostället Styfvinge nr 1 och 2 med underlydande i Östergötlands län;

9:o) angående upplåtande af lägenheter från förra fänriks-bostället Värlebo nr 2 i Kalmar län;

10:o) angående försäljning af de under Gripsholms kungs-ladugård i Södermanlands län dagsverksskyldiga torpen Nygårdet nr 1 och Sörtorp nr 1;

11:o) angående upplåtande af lägenheter från förra fältvä-belsbostället Bälinge nr 5 Toresgård med Bälinge nr 8 Bengts-gård i Älfsborgs län;

12:o) angående upplåtande af lägenheter från förra korp-ralsbostället Knifberga nr 2 i Östergötlands län;

13:o) upplåtande af vissa områden från förra hospitalshem-manet Vallkärra nr 7 i Malmöhus län;

14:o) med förslag till förordning om ändrad lydelse af § 2 i förordningen den 15 maj 1908 angående restitution af erlagd sockerskatt eller befrielse från sådan skatt för socker, som användts vid tillverkningen af exportvaror m. m.;

15:o) med förslag till förordning om ändrad lydelse af 5 § i förordningen den 11 oktober 1907, angående beskattning af socker m. m.;

16:o) angående pension åt bankinspektören R. H. Benckert; och

17:o) med förslag till förordning om ändrad lydelse af § 13 mom. 1 i förordningen den 9 juni 1911 med tulltaxa för inkom-mande varor.

Justerades protokollet för den 10 i denna månad.

Anmälades och bordlades

bevillningsutskottets betänkande nr 6, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående visst åläggande för tillverkare af brännvin och innehafvare af anläggning för rening däraf; äfvensom

lagutskottets memorial nr 14, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande utskottets utlåtande nr 7 i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående upphörande af den i värnpliktslagen föreskrifna mönstring med de värnpliktige m. m.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran lagutskottets nästlidne dag bordlagda utlåtanden nr 12 och 13.

Vid ånyo skedd föredragning af statsutskottets den 14 och 16 innevarande februari bordlagda utlåtande nr 12, i anledning af Kungl. Maj:ts i punkterna 11 och 27 under sjunde hufvudtiteln af statsverkspropositionen gjorda framställningar angående tullverket jämte i ämnet väckta motioner, biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Ang. ändring i förordningen den 4 mars 1862 om tioårig Föredrogs ånyo lagutskottets den 14 och 16 i denna månad bordlagda utlåtande nr 9, i anledning af justitieombudsmannens framställning till Riksdagen om ändring i 1 § af kungl. förordningen den 4 mars 1862 om tioårig preskription och om årsstämmning.

preskription och om årsstämmning. Lagutskottet hade till förberedande behandling förehaft en af justitieombudsmannen i den af honom till innevarande Riksdag afgifna ämbetsberättelsen gjord framställning därom, att Riksdagen måtte för sin del antaga följande förslag till

»Lag

om ändrad lydelse af 1 § i förordningen den 4 mars 1862 om tioårig preskription och om årsstämmning.

Hvar, som har fordran hos annan i penningar, eller hvad det är, skall den genom stämning eller lagsökning, eller eljest skriftligen eller muntligen, hos gäldenären kräfva inom tio år från den dag, då skuldebref eller annan handling, hvarå fordran grundad är, gafs, eller fordringen annorledes tillkom; och vare fordringens tillkännagifvande hos gäldenären lika ansedt, som hade kraf skett: är fordran ej till betalning förfallen så tidigt, att den inom tio år sökas eller krävas kan; då skall borgenär, inom sagda tids förlopp, gäldenären därom erinra. Vare ock borgenär skyldig att, så länge hans fordran sedan inestår, den ånyo bevaka, som nu sagdt är, inom hvart tionde år från den dag, då sista bevakningen skedde.

Har den, hos hvilken fordran genom kraf eller erinran bevakas skall, blifvit i sådant ändamål, å tre särskilda dagar af tionde året, sökt i sitt hemvist, men ej kunnat träffas; gifve borgenär fordringen an hos domstol eller Konungens befallningshafvande, och låte bevis däröfver i allmänna tidningarna införas tre gånger, minst två och högst tre veckor emellan hvarje gång, och första gången inom tionde årets slut.

Är borgenären ej veterligt, om eller hvar gäldenären äger hemvist inom riket; då må ock fordringen hos domstol eller Konungens befallningshafvande angifvas och beviset däröfver i tidningarna införas, inom tid, som nu sagdt är.»

Utskottet hade i nu föredragna utlåtande på åberopade skäl hemställt, att justitieombudsmannens förevarande framställning icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Reservation hade afgifvits af herr *Håkanson*, med hvilken herr *Trana*, grefve *Mörner* samt herrar *Lindhagen* och *Sven Persson* hufvudsakligen instämt, och som hemställt, att Riksdagen i anledning af justitieombudsmannens förevarande framställning ville hos Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring af 1 § i förordningen den 4 mars 1862 om tioårig preskription och om årsstämming, som kunde finnas lämplig och erforderlig för undvikande af vissa utaf justitieombudsmannen påpekade olägenheter.

Herr *Håkanson*: Herr talman, mina herrar. I 1 § af förordningen den 4 mars 1862 om tioårig preskription och om årsstämming stadgas, att hvarje fordran skall bevakas inom tio år från det den tillkom. I sammanhang härmed föreskrifves för de fall att gäldenären ej kunnat träffas med kraf eller erinran, oaktadt han blifvit å tre särskilda dagar af det tionde året sökt i sitt hemvist, eller att gäldenären ej har kändt hemvist inom riket, att bevakning skall ske genom anmälan af fordringen hos domstol eller Konungens befallningshafvande, numera öfverexekutor, hvarefter bevis om denna anmälan skall införas i allmänna tidningarna tre gånger, första gången inom tionde årets slut. I fråga om detta lagstadgande anmärker justitieombudsmannen i sin förevarande framställning, att det ej angifver inom hvilken tid kungörelseförfarandet skall vara avslutadt. Det finns därutinnan ingen annan föreskrift än den, att kungörelsen skall införas tre gånger, minst fjorton dagar emellan hvarje gång; däremot finnes alls intet maximum bestämdt. Sålunda kan borgenären dröja årtal med andra och tredje införandet. Hans rätt är till och med bevarad, om sista införandet äger rum först på tionde året efter det kungörelsen första gången infördes. Justitieombudsmannen säger, att man får antaga, att denna brist-

Ang.
ändring i
förord-
ningen
den 4 mars
1862 om
tioårig
preskrip-
tion och
om års-
stämming.
(Forts.)

Ang. ändring i förordningen den 4 mars 1862 om tioårig preskription och om årsstämning. fällighet beror på ett förbiseende, och att lagberedningen, på hvars förslag stadgandet i fråga tillkommit, hyst den mening, att, sedan första kungörandet försiggått, de båda öfriga kungörandena skulle äga rum utan obehörigt dröjsmål. Emellertid har den anmärkta bristen visat sig i praktiken medföra olägenheter. Man har nämligen icke vetat eller kunnat med bestämdhet afgöra, från hvilket kungörande, det första eller det sista, den nya preskriptionstiden af tio år skulle börja löpa. En tvist i sådant afseende, med hvilken justitieombudsmannen af annan anledning haft att taga befattning, kom ej till domstols afgörande, då vederbörande gäldenär betalade, oaktadt mer än tio år förflutit från första kungörandet.

Till afhjälpan af dessa olägenheter har justitieombudsmannen i sin förevarande framställning föreslagit, att kungörelsen skulle införas tre gånger, minst två och högst tre veckor emellan hvarje gång, och första gången inom tionde årets slut.

Mot detta har lagutskottet invändt först och främst, att om den tid, inom hvilken borgenären hade att låta verkställa andra och tredje kungörandena, begränsades till allenast en vecka, detta korta rådrum möjligen skulle kunna vålla rättsförlust för borgenären. Kungörelsens införande kunde ju lätt försenas genom slarf på tidningsexpeditionen, med påföljd att borgenären förlorade sin rätt. Jag vill ej förneka, att det åtminstone lätt kan tänkas, att sådan rättsförlust skulle kunna uppkomma. Vidare har lagutskottet sagt, att samma oklarhet rörande den nya preskriptionstidens beräkning, som vidlåder den nuvarande lagparagrafen, äfven vidlåder justitieombudsmannens förslag. Det kan jag däremot för min del icke gå in på. Jag anser, att om justitieombudsmannens förslag till paragrafens affattning blefve antaget, den nya preskriptionstiden ovillkorligen skulle räknas från den dag kungörelsen varit införd tredje gången. Men det visar sig ju bäst, att olika meningar därom kunna råda, då jag visst icke vann tillslutning till denna mening af samtliga jurister inom lagutskottet. Ja, jag vågar till och med säga, att det uppkom sådan tvist om denna detalj, att man därför nästan bortsåg från den egentliga lagändringen.

Emellertid tillät jag mig då att framlägga ett annat förslag än justitieombudsmannens, ett förslag, hvilket, såvidt jag förstår, ej kan tillvitas någon af de olägenheter, som vidlåder justitieombudsmannens. Jag föreslog nämligen, att kungörelsen skulle införas endast en gång, naturligtvis då inom tionde årets slut. I sådant fall skulle borgenären ej löpa den fara för rättsförlust, hvarom utskottet talar. Han är redan nu skyldig att införa kungörelsen inom tionde årets slut. Icke heller kunde efter en sådan ändring, som jag föreslagit, någon osäkerhet råda om hvarifrån preskriptionstiden skulle räknas. Men man ansåg inom

utskottet, att enheten i rättssystemet kunde äfventyras, om man bestämde, att kungörelsen skulle införas endast en gång. Man ansåg, att ett sådant kungörande ej stode i öfverensstämmelse med lagstadgandet om delgifning af stämning genom kungörelse, då ju en sådan kungörelse skulle införas tre gånger. Besvär, som utställdes till förklaring, skulle också införas tre gånger. Mot denna invändning tillåter jag mig anföra, att om en preskriptionskungörelse ej kommer till vederbörande gäldenärs vetskap, detta ej medför en så beskaffad påföljd för honom, som ett förbiseende af en kungörelse om stämning eller om besvärns kommunicerande gör för vederbörande part. I anledning af kungörelse för afbrytande af preskription inträder ej ett nytt rättsförhållande. Påföljden blir endast, att fordringen blir gällande nya tio år. Gäldenären behöfver ej vidtaga något, förrän han blir stämd eller lagsökt. Då får han yttra sig och borgenären styrka sin fordran. Om däremot den, som skall stämmas, ej uppmärksammar stämningkungörelsen, riskerar han att få böta, eventuellt att blifva dömd tredskovis. Om hofrätten utställt besvär till förklaring, kunna besvären föredragas och underrättens utslag ändras, utan att den, som skulle delgifvas genom tidningarna, kommit i tillfälle att yttra sig. Stämnings- och besvärskommunikationskungörelserna äro således, såvidt jag förstår, betydligt viktigare.

Jag har också jämförelsepunkter i ett par nya lagar. 2 kap. 38 § nya jordabalken föreskrifver, att en arrendator kan uppsägas genom kungörelse i tidningarna, ifall han ej kan anträffas, och en sådan kungörelse behöfver ej införas mer än en gång. I nya aktiebolagslagen förekommer i 8 § ett stadgande om införande af stiftelseurkund i allmänna tidningarna. Det var föreslaget, att denna kungörelse skulle införas allraminst två — kanske var det tre — gånger. Emellertid ändrades detta af Riksdagen, och det föreskrefs, att stiftelseurkund ej behöfde införas mer än en gång. 99 § utsökningslagen ändrades också för några år sedan på det sättet, att den där föreskrifna kungörelse skulle införas, förutom i allmänna tidningarna, om möjligt äfven i tidning inom orten, och då var det föreslaget, att denna kungörelse skulle införas tre gånger, men Riksdagen beslöt, att den skulle införas endast en gång. Sålunda saknar man ju ej exempel på sådant kungörande, som jag föreslagit.

Emellertid kunde jag ej i utskottet få pluralitet för mitt förslag, hvilket varit synnerligen enkelt att realisera, blott genom att låta ungefär en rad utgå ur lagrummet sådant det nu lyder. Jag ansåg därför icke skäl att i en reservation framlägga ett förslag om att Riksdagen nu skulle omedelbart besluta ändring, utan jag beslöt mig för att hemställa om en skrifvelse till Kungl. Maj:t om utarbetande af ett förslag till sådan ändring af ifråga-

*Ang.
ändring i
förord-
ningen
den 4 mars
1862 om
tioårig
preskrip-
tion och
om års-
stämmning.*
(Forts.)

Ang. ändring i förordningen varande lagrum, som kunde finnas lämplig och erforderlig för undvikande af de af justitieombudsmannen påpekade olägenheterna.

den 4 mars 1862 om tioårig preskription och om årsstämmning (Forts.) Dessa olägenheter har lagutskottets pluralitet ingalunda velat underkänna; den har tvärtom vitsordat, att de vidlåda den nuvarande lydelsen. Hufvudskälet för att lagutskottet ej ville besluta en skrifvelse är, att justitieombudsmannen under år 1910 skref i detta ämne till Kungl. Maj:t. Justitieombudsmannen har nu ej närmare redogjort för innehållet i denna skrifvelse. Emellertid innehöll den ett påpekande af olägenheterna af lagrummets nuvarande lydelse med hemställa allenast, att Kungl. Maj:t skulle öfverlämna skrifvelsen till den skandinaviska lagstiftningskommitté, som hade att vidtaga omarbetning af obligationsrätten. Detta gjorde Kungl. Maj:t, men kommittén återställde skrifvelsen under förmälan att preskriptionslagstiftningen ej inginge i den arbetsplan, som uppgjorts för kommittén för de närmaste åren. Troligtvis skall kommittén ej komma till preskriptionslagstiftningens omarbetning förrän tidigast om fem år; det kan också dröja tio år. Kungl. Maj:t har således ej någon anledning att vidtaga ytterligare åtgärd på grund af justitieombudsmannens skrifvelse. Åtminstone har justitieombudsmannen ej begärt det hos Kungl. Maj:t.

När eu lagändring är så lätt genomförbar, som den af mig ifrågasatta är, och när en omarbetning af hela preskriptionsförordningen ej i någon mån påverkas af denna lilla ändring i dess 1 §, tycker jag verkligen, att man skulle kunna besluta att i en skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla om ändring uti ifrågavarande syfte. Jag vågar påstå, att Riksdagen vid många tillfällen beslutat skrifvelse till Kungl. Maj:t i fall, där det varit mindre af behovet påkalladt. Jag skulle emellertid ej drista mig att framställa något yrkande, om icke, såsom jag redan anmärkt, en ändring i det af mig föreslagna afseendet vore så lätt genomförd och skulle vålla så litet arbete.

Jag tillåter mig herr talman hemställa, att kammaren ville, med afslag å lagutskottets utlåtande, bifalla den vid betänkandet fogade reservationen.

Herr Gezelius: Den föreliggande frågan hör ej till Riksdagens stora frågor, men då nu yrkande gjorts om afslag å utskottets hemställan, torde det tillåtas mig att söka bemöta den föregående ärade talaren.

Praktiskt taget gäller frågan i själfva verket endast det gränsfall, då fordringsägaren har fordringsanspråk, som räckt utöfver en tidrymd af minst tjugu år, och då han åtminstone första gången han haft att bevaka sin fordran måst tillgripa den åtgärd, om hvilken det talas i de båda sista styckena af 1 § i pre-

skriptionsförordningen. Det förutsättes sålunda, att borgenären först och främst icke uttagit sin fordran under de första tio åren af dess tillvaro, utan före denna periods slut förnyat densamma genom kungörande i allmänna tidningarna, och dessutom att han låtit densamma stå öppen ännu en tioårsperiod. Är denna förutsättning för handen, då har borgenären kommit i den situation, med hänsyn hvartill denna fråga blifvit upptagen.

Ang.
ändring i
förord-
ningen
den 4 mars
1862 om
tioårig
preskrip-
tion och
om års-
stämmning.
(Forts.)

Det förefaller mig, som om, då en person håller på att komma i nämnda ställning, skyldig aktsamhet kräfvat, att han ej utsätter sig för en för sig ogynnsam tolkning af bestämmelsen, sådan den nu är, genom att låta en ny tioårsperiod löpa från den dag, då kungörelsen blifvit första gången publicerad i allmänna tidningarna. Skulle han emellertid göra det, är han liksom alla andra i fråga om lagens tillämpning hänvisad till domstolens pröfning, om han behöfvat taga den till hjälp för att göra ett rättsanspråk gällande, och han har att hålla sig till domstolens tolkning af det föreliggande lagstadgandet. — Detta är ju tämligen elementärt, men frågan är af så ringa vikt, att jag misstänker, att det är många af dem bland herrarne, som ej äro jurister, som ej satt sig in i den. — Mina herrar, huru många gånger föreligger ej en sådan situation? Huru många gånger händer det ej, att det kan gifvas skäl för olika tolkningar, och att den, som vill åberopa sig på ett lagrum, är hänvisad till domstols tolkning? Skulle Riksdagen skriva om ändring af lagstadganden i alla fall, då ett sådant förhållande är för handen, vågar jag påstå, att vårt vackra rekord i fråga om skrifvelsens aflåtande till Kungl. Maj:t skulle göra en ofantlig *spurt*, som det heter på sportspråket. Det är ej rimligt, att Riksdagen af sådana grunder vare sig skall ändra lag eller skriva till Kungl. Maj:t om sådan ändring. Och i det här fallet är det desto mindre anledning att skriva till Kungl. Maj:t, som, efter hvad af handlingarna framgår och förut är påpekadt, det icke är två år, sedan Kungl. Maj:ts uppmärksamhet fäst på förevarande förhållande genom en af justitieombudsmannen direkt till Kungl. Maj:t aflåten skrifvelse. Jag tror för öfrigt, att det icke är så stor utsikt, äfven om Första kammaren skulle acceptera skrifvelseförslaget, att skrifvelsen blir af Riksdagen beslutad. Från Andra kammarens utskottsledamöter hafva reservanterna från denna kammare icke vunnit anslutning mer än från det socialdemokratiska partiet. Skälet för ändring är hufvudsakligen det, som antyddes af den förre talaren, att det vore så synnerligen enkelt att göra den ändring, han pläderat för. Men det är mot denna enkelhetens och snabbhetens princip: att man skall ändra lag, om man kan finna, att ändringen kan försiggå enkelt — det är mot denna princip, som jag ber att få alldeles bestämdt protestera. Och jag tror icke, att den idén har utsikt att vinna anslutning.

Ang. ändring i fråga fristående, utan att man tillser, att enheten inom rättssystemet i detta afseende iakttages, icke vore att rekommendera, och därför behöfver man sannerligen icke åberopa några doktrinära skäl, utan allenast det enkla skälet, att medborgarne hafva rätt att fordra, att något så när likartade bestämmelser finnas i den positiva lagen i fråga om väsentligen likartade rättsförhållanden.

den 4 mars 1862 om tioårig preskription och om årsstämming. Det är sagdt af den föregående talaren, att afvikelser från den vedertagna ordningen för delgifning med en person, som icke kan träffas i sitt hemvist eller som saknar hemvist inom riket, ha ägt rum under senare tid. Jag känner icke något sådant fall. De, som åberopats i reservationen, och det nya, som den föregående talaren åberopat här, äro icke tillämpliga. De gälla ej samma sak.

(Forts.)

Den bestämmelse i nya jordabalken, som åberopats, är inryckt på lagberedningens förslag med den särskilda motivering, att, då det där endast gällde angelägenheten att inom viss tid vidtaga förberedande åtgärder, för uppsägningen kunde medgifvas vissa lättnader i hvad som eljest vore gängse regel för delgifning. Förhållandet mellan jordägare och arrendator motiverar väl enklare former, säger lagberedningen, och jag tror, hvad nu jämförelsen med kungörandet enligt 2 kap. 38 § nya jordabalken beträffar, att uppsägning, afseende en utarrenderad fastighet, och afbrott af preskription ej kunna göra anspråk på att få anses kommensurabla.

Det andra exemplet är ändå mindre bevisande. Reservanterna hafva åberopat 8 § i lagen om aktiebolag. Där förefinnes emellertid ej en bestämmelse om delgifning, utan en bestämmelse om publicering, som har motsvarighet i 41 § af samma lag. Men dessa föreskrifter om publicering af tillkännagifvanden om bolags bildande och om aktiekapitalets ökning hafva tillkommit af helt andra skäl, än för att någon sakägare skulle få kannedom om vissa förhållanden. Det är för möjlighet af kontroll från allmänhetens sida, som dessa bestämmelser tillkommit. Och då den ärade talaren nämnde, att det kungliga förslaget i detta stycke innehöll bestämmelser om kungörande flera gånger, var det riktigt så till vida, att det var fråga om kungörande två gånger, men dessa två kungöranden voro motiverade därmed, att de skulle garanteras en tid från första publicerandet, för att eventuella anmärkningar från allmänheten eller en oponion skulle hinna göra åsyftad verkan.

Det tredje exemplet, som icke återfinnes i reservationen, men åberopats här, var 99 § utsökningslagen. Den handlar om kungörandet af auktion. Att kungörelsen därvidlag är en publi-

cering för allmänheten och ej en delgifning med någon sakägare, ligger i så öppen dag, att det ej kräfvat närmare utredning.

En ändring i lagen på den grundval, att ändringen är enkel utan hänsyn till om man bryter ett vedertaget system i rättsordningen, är en princip, som jag ej kan finna motiverad. Allra minst kan den vara motiverad, när det gäller en sådan bagatellfråga som denna.

Jag har härmed velat motivera mitt yrkande på bifall till lagutskottets hemställan.

*Ang.
ändring i
förord-
ningen
den 4 mars
1862 om
tioårig
preskrip-
tion och
om års-
stämmning.
(Forts.)*

Herr Berger: Jag instämmer till fullo med den förste ärade talaren och vill endast påpeka ännu en synpunkt. Det synes mig vara i hög grad obilligt att pålägga ifrågavarande borgenärer en tredubbel annonskostnad, då sådant är både onödigt och ändamålslost. Man får icke gratis in annonser i Posttidningen, utan de äro ganska dyra, och det är ledsamt nog för en borgenär, som har att göra med en sådan här galdenär, hvilken håller sig undan eller ej kan anträffas, att han skall behöfva annonsera *en* gång i Posttidningen.

Ordnar man denna sak så, som herr Håkanson tänkt sig, kan jag ej se att häraf skulle uppstå någon som helst olägenhet, hvaremot man i stället skulle vinna tre fördelar: för det första vunnas syftmålet med justitieombudsmannens framställning, och det är ju hufvudsaken; för det andra undanröjer man åtminstone på ett ställe i lagstiftningen den oegentligheten, att kungörelse skall ske tre gånger i Posttidningen; och för det tredje befriar man ifrågavarande borgenärer från en onödig pålaga.

Jag skulle därför vara mest böjd att yrka återremiss, på det att utskottet skulle få tillfälle att formulera ett förslag i den riktning reservanterna tänkt sig, men då ett sådant yrkande förmodligen vore lönlöst, inskränker jag mig i stället till att yrka bifall till reservanternas hemställan.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes jämlikt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till hvad utskottet i förevarande utlåtande hemställt samt vidare därpå att kammaren skulle afslå utskottets hemställan och antaga det förslag, som innefattades i den vid utlåtandet fogade reservationen; och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Vid förnyad föredragning af lagutskottets den 14 och 16 innevarande månad bordlagda utlåtanden:

nr 10, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl.

Maj:t angående förkortad öfningstid vid infanteriet för särskildt skickliga skyttar; och

nr 11, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående utbytande af fängelsestraff för värnpliktsvägran mot intagande å statens uppfostringsanstalt å Bona,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Föredrogs och lades till handlingarna jordbruksutskottets den 14 och 16 innevarande februari bordlagda memorial nr 2, med berättelse angående undsättningsfonden.

Vid förnyad föredragning af jordbruksutskottets den 14 och 16 i denna månad bordlagda utlåtanden:

nr 3, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af ett område från förra kaptensbostället Kulla nr 1 i Östergötlands län,

nr 4, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af lägenheten Norseskären nr 1 i Älfsborgs län, och

nr 5, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af lägenheter från förra korpralsbostället Öfre Ljungby nr 1 med Kiddön nr 1 i Göteborgs och Bohus län,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

*Ang. upp-
låtande af
vissa om-
råden från
förra löjt-
nantsbo-
stället
Åkra nr 1
och 2 m. m.* Föredrogs ånyo jordbruksutskottets den 14 och 16 innevarande månad bordlagda utlåtande:

nr 6, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af vissa områden från förra löjtnantsbostället Åkra nr 1 och 2 jämte Hvalsta nr 4, en utjord, i Södermanlands län äfvensom en i ämnet väckt motion.

I en till Riksdagen den 22 december 1911 aflåten, till jordbruksutskottet för förberedande handläggning hänvisad proposition nr 12, hade Kungl. Maj:t under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för samma dag föreslagit Riksdagen medgifva, att fem till förra löjtnantsbostället $1\frac{1}{2}$ mantal Åkra nr 1 och 2 jämte Hvalsta nr 4, en utjord, i Bettna socken af Södermanlands län hörande, med litt. A, B, C, E och G betecknade områden måtte hvart för sig med i statsrådsprotokollet angifven areal från egendomen upplåtas enligt kungl. kungörelsen den 31 december 1909 angående för-

ändrade grunder för åtgärder i syfte att åt mindre bemedlade och obemedlade bereda tillfälle att förvärfva egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar och med iakttagande af de i kungl. brefvet till domänstyrelsen samma dag i fråga om tillämpningen af berörda grunder meddelade närmare bestämmelser.

I anledning af ifrågavarande proposition hade inom Första kammaren af herr *Ernst Lindblad* väckts en sedermera af kammaren till utskottet hänvisad motion, nr 76, däri hemstälts, att Riksdagen behagade besluta, att vid försäljning af lägenheterna, betecknade med litt. B, C, E och G från kronoegendomen Åkra i Bettna socken, Södermanlands län, 1874 års kungl. bref skulle läggas till grund för försäljningen.

Utskottet hade i föreliggande utlåtande på angifna skäl hemställt, att Riksdagen, med afslag å herr Lindblads förevarande motion, måtte med bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition medgifva, att fem till förra löjtnantsbostället 1½ mantal Åkra nr 1 och 2 jämte Hvalsta nr 4, en utjord, i Bettna socken af Södermanlands län hörande, med litt. A, B, C, E och G betecknade områden måtte hvar för sig med i statsrådsprotokollet angifven areal från egendomen upplåtas enligt kungl. kungörelsen den 31 december 1909 angående förändrade grunder för åtgärder i syfte att åt mindre bemedlade och obemedlade bereda tillfälle att förvärfva egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar och med iakttagande af de i kungl. brefvet till domänstyrelsen samma dag i fråga om tillämpningen af berörda grunder meddelade närmare bestämmelser.

Reservation hade afgifvits af herr *E. A. Lindblad*, som ansett, att utskottet bort hemställa om bifall till motionen.

Herr Lindblad, Ernst: Då Kungl. Maj:ts proposition därtill gifver direkt anledning, har jag velat under Riksdagens ögon framlägga resultaten af tvenne uppskattningsförrättningar, som gjordes inom Södermanlands län under 1909 års sommar, följaktligen så tidigt, att den nu gällande lagstiftningen i ämnet icke då var känd af uppskattningsmännen. Författningen medgifver emellertid att på dessa äldre uppskattningar tillämpa dittills gällande lagstiftning af 1874 och 1896. Kungl. Maj:t har dock icke velat göra så, och detta har föranlett mig att särskildt betona nödvändigheten af att här göres ett undantag, ty eljest motverkar staten sitt eget syftemål, och man gör det enligt mitt förmenande omöjligt att få dessa lägenheter sålda.

Den som läst motionen finner där relateradt ett fall från egendomen Wänga i Björnlunda socken, hvilket fall redan är afgjort af Kungl. Maj:t. Uppskattningsmännen hade bland annat föreslagit tvenne afsöndringar, men tänkte naturligtvis, att de skulle upplåtas utan så stränga bestämmelser, hvilka tilkom-

Ang. upplåtande af vissa områden från förra löjtnantsbostället Åkra nr 1 och 2 m. m.
(Forts.)

Ang. upp- mo först med kungörelsen i dec. 1909. Kungl. Maj:t delade
 låtande af ej denna uppfattning beträffande en af lägenheterna, och detta
 vissa om- skulle hafva medfört, att spekulanten på den lägenheten skulle,
 råden från skulldäst han ej byggde, få köpeskillingen höjd med 20 0/0. Då
 förra löjt- därest han ej byggde, fann skog till ett värde af mellan 4 à 5,000 kronor,
 nantsbo- nu härstädes fanns skog till ett värde af mellan 4 à 5,000 kronor,
 stället skulle underlåtenhet att bygga medföra en ökning med 1,000
 Åkra nr 1 kronor, och hvilken roll spelar ej detta för sådana spekulanter!
 och 2 m. m. En sådan bestämmelse afhåller dem från hvarje spekulatio-
 (Forts.)

Frågan i dag gäller ej så stora lägenheter, utan blott två mindre à 100 kronor stycket och två större à 450 kronor stycket, men blotta tillvaron af detta strängare byggnadsvillkor afhåller köpare ifrån att spekulera. Denna erfarenhet har gjort sig gällande i Södermanland sedan flera år tillbaka. Det fanns villkor äfven förut enligt äldre författningar. Om man ej fullgjorde byggnadsskyldigheten, skulle den resterande köpeskillingen efter 5 års förlopp inbetalas på en gång, men 1909 års villkor gör förhållandena så afskräckande, att all spekulatio- utestänges, åtminstone i afseende å dessa lägenheter och den ort som det här gäller. Jag tror alltså, att man skulle handla klokt, om man tillmäter ortsmyndigheternas uppfattning större betydelse. Kungl. Maj:t säger i stället: Vi kunna icke godkänna eder uppfattning i trots af att den omfattas af både uppskattningmännen, domänstyrelsen och Konungens befallningshafvande, och blott därför att en senare lag kommit till, skall den tillämpas äfven där så icke är behöfligt. Jag tror att just i Södermanland har det tydligen framstått, att man ej kan få spekulanter, som äro hågade att bygga, utan de vilja gärna slå tillsamman mindre områden med t. ex. äldre torp och lägenheter för att förstora dessa. Ofta nog bygga de sedermera där det så låter sig göra. Jag har påvisat, huru dessa lägenheter kunna bli mycket begärliga för banvakter och andra mindre bemedlade, hvilka hafva möjlighet att uppodla och bebygga successivt efter råd och lägenhet; men skola köparne ovillkorligen förbinda sig härtill på vissa år, då draga de sig tillbaka. Därför tror jag fortfarande, att bestämmelsen i många fall är olämplig, och jag har icke kunnat överbevisas af de skäl, som anförts inom utskottet, att här skulle ligga en fara för spekulationsjobberiet för den som känner till ortsförhållandena är hvarje sådan tanke fullständigt utesluten. Hvad man spekulerar på i våra dagar, kan ju vara ganska mycket, men att komma och säga, att man skulle spekulera i små områden invid en landsväg för att få fram några rikedomar, det är för mig ofattligt. Detta synes mig vara att se spöken på ljusa dagen och offra åt en tanke, som framhålles från vissa politiska kretsar; man vill synbarligen måla något fult på väggen för att få tillfälle utösa sin vredes skålar.

Vid årets riksdag föreligger en motion af herr Kronlund, där han föreslår att i hvarje län tillsätta en inspektör att vaka öfver egnahemsförfarandet. Att herr Kronlund kan vilja inrätta en ny civilkommission kan jag förstå, men huruvida den skulle blifva till någon hjälp i detta fall — jag hemställer till kammaren, om man kan antaga någonting sådant. Här gäller ju i allmänhet blott att sätta lägsta möjliga pris; har staten råd att göra uppoffringar och afhända sig sin jord billigt, bör man ju akta sig för att ställa till med kommissioner, som alltid sluka en stor del af de medel, hvilka bättre kunde användas af de fattiga och de fattigaste. Om här skulle erfordras någon inspektion, så skulle jag vilja förorda en *generalinspektör*, som kontrollerade, huru Riksdagen lagstiftar och huru Kungl. Maj:t tillämpar gällande lagstiftning; ty när man har bestämmelser i författningen och ej vill tillämpa dem, när deras tillämpning skulle vara till gagn för det allmänna, förefaller det mig som det behöfdes att se till, huruvida det verkligen handlas rätt och klokt.

*Ang. upp-
låtande af
vissa om-
råden från
förra löjt-
nantsbo-
stället
Åkra nr 1
och 2 m. m.
(Forts.)*

Vi ha på våra pulpeter ett betänkande från lagutskottet, däri lagutskottet tillstyrker bifall till en motion af hofrättsrådet Ekman uti enahanda syfte, som föranledde att Riksdagen år 1909 skref till Kungl. Maj:t för att aflägsna den olägenhet, som numera förekommer i fråga om kronoarrenden, att man ej kan undansälja något område *under pågående arrendetid*. Om den saken önskade Riksdagen en undersökning. Och jag vill erinra om att Kungl. Maj:t med den nuvarande jordbruksministern såsom departementschef uti en kungl. proposition samma år anförde följande ord:

»Det synes mig ock, som om det skulle varit den lyckligaste lösningen, om, på sätt domänstyrelsen uttalat, det kunde i arrendekontrakten om kronans jordbruksdomäner intagas förbehåll om skyldighet för arrendator att, om visst område af arrenderad egendom under arrendetiden kunde finna användning för ändamål, hvarom nu är fråga, afstå området mot skälig nedsättning i arrendet.»

Ja, så skref redan år 1909 vår nuvarande jordbruksminister, och då hade man kunnat vänta sig, att regeringen tagit all möjlig hänsyn till detta äfven i fråga om direkta upplåtelser. Uppskattningsmännen hade i sitt instrument från år 1909 — och jag kan nästan säga med stöd af en sådan tankegång som den, hvilken låg här uttalad från Kungl. Maj:t — tänkt sig, att man skulle kunna afsöndra ett särskildt eget hemsområde och få det successivt disponerat under arrendetiden, och hade därför föreslagit, att detta skulle tillsvidare utarrenderas på två år i sänder. Men det gick ej, utan vi fingo order om att saluvärdera och uppdelat områdena och komma in med bestämda förslag. Så

*Ang. upp-
låtande af
vissa om-
råden från
förra löjt-
nantsbö-
stället
Åkra nr 1
och 2 m. m.
(Forts.)*

skedde sistlidne höst. Men när man fortfarande vidhöll, att det borde ske efter äldre stadganden, som gällde under uppskattningstiden, har Kungl. Maj:t ej velat lyssna härtill.

Jag vill också ställa en varm vädjan till Kungl. Maj:ts regering, att vi äntligen må få sådana bestämmelser, att vi kunna komma bort ifrån det oeffterättlighetstillstånd, som gäller i afseende å upplåtelser från kronojord, då man icke trots de myndigheter man har och trots de garantier, som finnas för att såväl kronoarrendatorn som egnahemspekulanten skola behandlas lojalt, kan ha i sin makt att successivt få afsöndra något mindre, därtill lämpligt område, utan är underkastad en särskild hård lagstiftning, hvilken kan vara ganska nödvändig, när det gäller enskildas mellanhafvanden med hvarandra, men som är fullständigt obehöflig, när det gäller förvaltningen af kronans domäner. Ty man får väl tänka sig, att kronans organ se till att hvarje medborgares rätt blifver skyddad, såväl den mindre bemedlades som den större.

Frågan kan ju synas så obetydlig, att jag ej här bort taga kammarens tid i anspråk, men vi hafva ju icke hittills haft några större frågor under vår behandling, och därför har jag tillåtit mig att nu för någon stund upptaga kammarens tid, helst jag tror, att man här framför allt bör se på saken såsom en principfråga, och ur den synpunkten tager jag mig nu anledning att framställa yrkande om bifall till min motion.

Herr Tamm: Jag trodde, att detta var en liten fråga, och det ha väl också de flesta trott ända till nyss, men den ärade talaren på södermanlandsbänken har med anledning utaf civilkommissionen m. m., som kanske ej direkt hörer hit, sökt att få på frågan lagd en politisk synpunkt, som jag tror det vore klokast att taga bort därifrån. Talaren meddelade oss, att han icke vore öfverbevisad, utan att han tvärtom snarare vore den, som verkligen kände till förhållandena i fråga. Jag skall icke söka öfverbevisa honom, men jag skall be att med ett par ord få söka öfverbevisa Första kammaren, att Kungl. Maj:t haft skäl att gå på den väg Kungl. Maj:t gjort.

Den ärade talaren sade, att det skulle vara absolut omöjligt att sälja efter 1909 års kungörelse. Ja, om det ginge på detta sätt, så har han själf i sin motivering framhållit, att i så fall vore ingen skada skedd, d. v. s. om dessa tre områden — det är egentligen ej fråga om mera än tre utaf de fyra områdena — ej skulle blifva sålda, så gjorde det väl ingenting. Men då det talas och skrives så mycket om att här skulle existera ett slags jordnöd och särskildt om att staten ej skulle hafva något att upplåta till egnahemsområden, tycker jag, att det kan vara bra att ha att visa på att det finnes här och där i landet lämp

ligt belägna områden, hvilka, på sätt fallet är med de ifråga-
varande, utgöra mindre lotter, hvilka, ifall det anmäler sig hu-
gade spekulanter af den klass, som 1909 års kungörelse omfat-
tar, kunna lämpligen åt dessa upplåtas.

*Ang. upp-
låtande af
vissa om-
råden från
förra löjt-
nantsbo-
stället
Åkra nr 1
och 2 m. m.*
(Forts)

Herr Lindblad framhöll, att såsom skäl mot användande
af 1874 års förordning i detta fall anförts, att det skulle kunna
uppstå spekulation, och han bestred, att så skulle vara förhållan-
det. Men jag vill fästa uppmärksamheten på att dessa tomter
ligga icke så långt ifrån Bettna station, hvarest en ganska stor
byggnadsverksamhet inom icke så stor rayon på sista tiden ägt
rum, och man kan sålunda utan att »måla någonting på väg-
gen» verkligen påstå, att dessa tomter lätteligen skulle kunna
blifva föremål för tomtjobberi.

Ett annat skäl för Kungl. Maj:ts förslag är, att, om man
tillämpar 1909 års kungörelse och den, som tillhandlat sig en tomt,
icke inom fem år skulle se sig i stånd att bebygga denna, så
är därmed ingens rätt träd för nära, ty hvad inträffar då?
Jo, att han får betala ett tillskott af 20 % på den ringa köpe-
skillingen, och det blir då för köparen en rent ekonomisk fråga
att afgöra, huruvida han bör bygga genast eller vänta därmed,
han skulle nämligen ej beröfvas sin lägenhet utan endast betala
den något högre.

Herr Lindblad talade ganska kraftigt om ortsmyndigheternas
sakkunskap gentemot Kungl. Maj:t. Ja, ortsmyndigheterna vid
förrättningar som denna är domänintendenten, ty hvad denne
sagt tillsammans med uppskattningsmännen, det följa i regel
de öfriga ortsmyndigheter, som här hafva att yttra sig. Och
om sedermera, när ärendet kommit upp till Kungl. Maj:t, det
befinnes — på grund af inträffade förhållanden, på grund af
områdets beskaffenhet, dess läge i närheten af en järnvägssta-
tion eller på grund af området befintlighet invid allmän lands-
väg eller dylikt — lämpligt att gå efter Riksdagens senast år
1909 antagna bestämmelser, tycker jag, att Kungl. Maj:t i detta
fall haft mer än goda skäl för sitt förslag, och har utskottet
också med undantag af den ärade motionären ställt sig på denna
ståndpunkt.

Jag hoppas alltså, att den svartmålning, som herr Lindblad
sökt här göra, ej skall fördunkla synen på kammarens ledamö-
ter, och i denna förhoppning anhåller jag att få yrka bifall till
utskottets hemställan.

Herr Odelberg: Jag har icke reserverat mig mot utskottets
beslut, emedan jag ej ville gifva anledning till diskussion om
denna fråga, som äfven jag betraktar såsom alltför obetydlig
för att ådraga staten större kostnader än hvad redan skett.
Kungl. Maj:ts proposition och utskottets betänkande torde redan

Ang. upp- låtande af vissa områden från förra löjtnantsbo- rtället Åkra nr 1 och 2 m. m. ha för tryckning kostat staten värdet af en tomt. Få vi nu tala om saken både i Första och Andra kammaren, går nog ytterligare värdet af en tomt åt. Och skall sedan försäljningen ske efter bestämmelserna i 1909 års bref, så kunna vi vara säkra, att försäljningssumman för de återstående tomterna ej räcker för att betala annonskostnader och domänintendentens resor.

(Forts.)

Jag kan icke annat än instämma med motionären, då förhållandena i Södermanland äro sådana, som han påpekat, nämligen att obebyggda tomter ej finna köpare, då de utbjudas enligt bestämmelserna i 1909 års bref. Den största sakkunskapen torde väl vara att finna hos domänintendenten och hans uppskattningsmän, utsedda af länets hushållningssällskap och lands- ting. Dessa böra väl ha reda på förhållandena i Södermanlands län. Jag vet icke, hvarför man envist skall hålla på, att försäljningen skall ske enligt 1909 års bref och icke enligt 1874 års bref. Den siste ärade talaren sade, att jordnöden är så förfärligt stor. Ja, det är ett ord, som nu begagnas mycket. Men kan icke den nöden afhjälpas lika väl genom upplåtelser enligt 1874 års bref? Man befärrar spekulation och jobb, men när det icke är fråga om större tomter än att värdena uppgå från 100 kronor till 450 kronor, huru kan man då tänka sig, att där skall uppstå någon osund spekulation? Förhållandet är nog, som herr Lindblad sade, att det finnes en del personer, som vilja köpa tomter för att bebygga, då de själfva finna det lämpligt, men som icke kunna bebygga dem inom den i 1909 års bref stad- gade tid.

I den kungl. propositionen är äfven föreslaget, att en tomt, bebyggd med innehafvaren tillhöriga hus, skall till honom för- säljas enligt saluvärdet, och därom råder ej någon meningsskilj- aktighet. Denna tomt utgör blott $\frac{1}{4}$ tunnland, och troligt är, att husägaren gärna skulle vilja öka sitt område med en an- gränsande tomt. Skall nu försäljningen af sistnämnda tomt ske enligt 1909 års bref, kan han ej uppträda som spekulant.

Skola nu, på sätt Kungl. Maj:t föreslagit, de fyra tomterna försäljas enligt 1909 års bref och således, så att säga, hållas på lager, till dess köpare anmäla sig, blir det domänintendentens sak att föranstalta om tomternas utarrendering samt att med korta mellantider genom annonser i ortstidningarna utbjuda dem till försäljning. Lyckas han, mot hans eget påstående, att en gång i tiden erhålla köpare, kunna vi nog vara vissa om, att rese- och annonskostnaderna uppgå till högre belopp än försälj- ningssumman.

Jag ber att få yrka bifall till motionen.

Herr statsrådet Petersson: Jag tror, att man velat göra

mycket större affär af denna lilla fråga, än den egentligen förtjänar. Den siste ärade talaren slog särskildt an kostnads-synpunkten och såg frågan särskildt ur den synpunkten, att staten borde tillföras så stora inkomster som möjligt af denna försäljning. Jag skall be att för min del få betona, att den tanke, som ligger till grund för upplåtandet af jord från statens domäner, är den, att man skall söka äfven på denna väg bereda möjlighet för så många som möjligt att få en liten jordbit, större eller mindre, att bo och bygga på. Det vill med andra ord säga, att den tanke, som ligger bakom upplåtandet af statens jordar, är en önskan att verksamt främja den s. k. egnahems-saken. Man får därför, enligt mitt förmenande, icke hufvudsakligen fästa vikten vid, om man vid en sådan försäljning kan bringa upp köpeskillingen ett eller annat tiotal kronor högre, utan man har ju velat ställa villkoren så, att vägen för dessa, som behöfva och söka få ett eget hem, må bli så lätt som möjligt till uppnåendet af detta mål. Vill man, att i detta fall, liksom i regel, när det föreslås försäljning af kronojord, denna tanke skall förverkligas, tror jag, att det rätta är att anlita den väg, som Kungl. Maj:t och Riksdagen redan slagit in på i och genom 1909 års grunder, d. v. s. att sådana små jordlägenheter, som äro afsedda för s. k. småbruk eller bostäder, skola försälas utan offentlig auktion, utbjudas på grundvalen af skedd värdering. Jag kan icke finna något skäl att i detta fall frångå, hvad som sålunda blifvit regel i fråga om upplåtande af mark till egnahemslägenheter, eller att göra undantag för dessa små tomter, af hvilka ingen är så stor, att den omfattar ens två tunnland jord.

Ang. upp-låtande af vissa om-råden från förra löjt-nantsbo-stället Åkra nr 1 och 2 m. m.
(Forts)

På dessa skäl har jag tillstyrkt Kungl. Maj:t att förelägga Riksdagen detta förslag. Herr Lindblad har i detta sammanhang talat om »fula gubbar» och ser spöken för sina ögon, men jag förstår icke, huru han kan se några »fula gubbar» i Kungl. Maj:ts proposition, såvida han icke sett i syne. Han talar om inspektörer, men i propositionen finnes icke ett ord om inspektörer. Jag kan, som sagdt, icke fatta anledningen till, att herr Lindblad har begåfvat kammaren med denna märkvärdiga målning.

Herr Lindblad, Ernst: Jag vet väl, och det är en allmänt känd sak, att Kungl. Maj:t har alltid rätt. Och om Kungl. Maj:t icke har rätt, så får Kungl. Maj:t ändå rätt. Men det är just därför att Kungl. Maj:t i detta fall gjort — en gubbe, som jag vågat komma med min motion. Enda anledning till, att jag gjort det, är, att jag ser till sak och icke till person.

Det är ett faktum, att om det skall finnas utsikt i Södermanland att med säkerhet få obebyggda tomter att gå åt, måste man tillämpa de äldre grunderna enligt 1874 års bref. Jag frå-

Ang. upp- gar herr statsrådet, om man icke lika mycket gagnar egnahems-
 låtande af saken på detta sätt. Kan det vara någon så väsentlig skillnad
 vissa om- i en upplåtelse enligt 1874 års bref eller enligt 1909 års kungö-
 råden från relse? Vill man nu hindra genom att uppkonstruera möjlighe-
 förra löjt- ten till jobberi, så vill jag påvisa, att farhågan därför i detta
 nantsbo- fall är alldeles förspild. Jag frågar herr Tamm, om det icke
 stället Åkra nr 1 går lika bra för den, som vill jobba, att köpa tomterna genom
 och 2 m. m. bulvan och sedan själf svida för de 20 procenten eller låta bul-
 (Forts.) vanen betala desamma, om det blott finnes så säkra möjlighe-
 ter att åstadkomma högre värde. Dessa tomter ligga invid lands-
 vägen, och jag tror icke, att man sätter sig i landsvägsdammet
 och väntar på att tomterna skola stiga i värde, utan de bli nog
 föremål för bebyggande, när tiden är lämplig. För några år
 sedan inköpte ett egnahemsbolag en stor egendom i närheten
 af Stigtomta järnvägsstation, på kortare afstånd än hvad dessa
 tomter ligga från Bettna. Egendomen delades upp i parceller
 för att upplåtas till egnahem. Men huru gick det? Bolaget
 fick mig veterligen icke sälja en enda obebyggd tomt och slog
 därför ihop alltsammans och sålde hela egendomen. Atieägarna
 här vid riksdagen torde nog kunna säga, om det var någon
 lycklig spekulation. Och vid Bettna finnes också mycket mark
 att få närmare stationen och med vida fördelaktigare läge!

Jag kan icke finna mig öfvertygad af utskottets skäl, och
 jag beklagar, att utskottsafdelningen fattade sitt beslut, efter hvad
 jag tror, innan min motion var tryckt, och att jag som motio-
 när icke fick tillfälle att muntligen redogöra för mina skäl utöf-
 ver hvad som upplästes ur den skrifna motionen. Jag vidhål-
 ler mitt yrkande.

Efter härmed slutad öfverläggning gjorde herr talmannen
 i enlighet med de yrkanden, som därunder framstälts, proposi-
 tioner, först på bifall till hvad utskottet i föreliggande utlåtande
 hemställt samt vidare därpå att kammaren skulle bifalla den i
 ämnet väckta motionen; och förklarade herr talmannen sig anse
 den förra propositionen, hvilken upprepades, vara med öfvervä-
 gande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades
 och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad jordbruksutskottet hemställt i sitt
 utlåtande nr 6, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bifalles den i ämnet väckta motionen.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 54.

Nej — 64.

Ang. upplåtande af vissa områden från förra löjnantsbostället Åkra nr 1 och 2 m. m.

(Forts.)

Vid förnyad föredragning af jordbruksutskottets den 14 och 16 innevarande februari bordlagda utlåtanden:

nr 7, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af lägenheter från förra häradshöfdingbostället Sunnegata nr 2 Uppegården i Skaraborgs län,

nr 8, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af lägenheter från förra hospitalshemmanet Näset nr 1 i Alfsborgs län,

nr 9, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af vissa områden från förra häradshöfdingbostället Löfsta nr 1 i Södermanlands län,

nr 10, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af en lägenhet från förra kronofogdebostället Slätt-Åkra nr 6 Aspegården och nr 8 Månsagården i Jönköpings län; samt

nr 11, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående eftergift å arrendeafgiften för arrendeåret 1910—1911 för en utarrenderad kronoegendom i Stockholms län,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Föredrogs ånyo statsutskottets den 13 och 14 i denna månad bordlagda utlåtande nr 11, i anledning af Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen, fjärde hufvudtiteln, gjorda framställning rörande anskaffning af en flygmaskin m. m.

Rörande anskaffning af en flygmaskin m. m.

Med tillstyrkande af hvad Kungl. Maj:t i punkten 36 under fjärde hufvudtiteln af propositionen angående statsverkets tillstånd och behof föreslagit hade utskottet i nu föredragna utlåtande hemställt, att Riksdagen måtte till anskaffning af en flygmaskin samt öfningar med densamma m. m. å extra stat för 1913 bevilja 63,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att af omhänderhafvande medel under år 1912 förskjuta beloppet för att sedermera ersättas af ifrågavarande anslag.

Reservation hade afgifvits af herrar *A. C. Lindblad, F. W. Thorsson, K. V. Rydén* och *N. E. Lindberg*, hvilka ansett, att ut-

Rörande anskaffning af en flygmaskin m. m. skottet bort hemställa, att Kungl. Maj:ts förevarande framställning icke måtte af Riksdagen bifallas.

(Forts.) Herr Lindblad, Anders: Herr talman! Vid det här föreliggande betänkandet från utskottet har jag, jämte mina partikamrater i Andra kammaren, fogat en reservation. Vi yrka i denna afslag å Kungl. Maj:ts af utskottet tillstyrkta framställning. Detta dock icke, såsom framgår, af principiella skäl. Äfven jag är fullt medveten om att, så länge landet behöfver ett väpnadt försvar, detta måste tillgodogöra sig de tekniska uppfinningarna på detta område. Och att flygskeppen härvidlag torde tillhöra de betydelsefullaste uppfinningarna, så länge ej makterna enats om att förbjuda deras användande i krig, vill jag inte heller bestrida.

Jag vill likaledes medgifva, att chefen för landtförsvarsdepartementet från sin synpunkt aufört vissa talande skäl för sin framställning, som ju dessutom icke rör sig om någon afsevärd summa. Men då jag ändå tillåter mig yrka afslag, hur utsiktslöst ett sådant yrkande än är i denna kammare, så är det därför, att jag anser mina och medreservanternas skäl härför vara ändå starkare.

Statsrådet och chefen för landtförsvarsdepartementet har i motiveringen till sin framställning framhållit, att »flera länder med högt utveckladt krigsväsende redan förskaffat sig en afsevärd mängd af flygmaskiner» och att tiden nu är inne äfven för vår armé att utröna detta nya tekniska hjälpmedels användbarhet. Det är således en *försöksmaskin* det här gäller att anskaffa och — så fort som möjligt. Därför har också frågan härom blifvit utbruten från fjärde hufvudtiteln och förelagd kamrarna till afgörande, innan hufvudtiteln i sin helhet föreligger.

Anskaffandet af en flygmaskin för utrönande af dess användbarhet för vår armé torde emellertid i verkligheten innebära hvad reservanterna gifvit uttryck åt: »införande af ett helt nytt vapen med ganska bestämda utsikter till stora framtida statsutgifter». Ty så pröfvadt är väl detta tekniska hjälpmedel redan i andra länder, att man däraf kan draga ganska bestämda slutsatser. Och införandet af detta vapen är säkerligen ej till nackdel för de smärre staterna ur jämbördighetssynpunkten i ett fall, där dessa skulle behöfva värja sin själfständighet. Men den nuvarande regeringen är ju som bäst i färd med att åstadkomma den planmässighet i försvaret, som för närvarande saknas, och den har för detta uppdrag tillsatt särskilda försvarsberedningar. För att invänta dessa beredningars utlåtande om allt, som har sammanhang med försvarsfrågan, har den — och med rätta — uppskjutit verkställandet af beslutet att bygga en pansarbåt af F-typen. Hade det icke i konsekvens härmed varit

riktigare att äfven uppskjuta frågan om flygskepp? Ty det förefaller mig uppenbart, att frågan om flygskepp nära sammanhänger med frågan om kavalleriet, och att införandet af de förra måste kunna medföra minskning i det senare, emedan för detta en stor del af spaningstjänsten borttages. Visserligen har jag sett i vissa tidningar, att flygskeppen ej kunna ersätta kavalleriet, och möjligt är ju, att detta i någon mån är riktigt. Jag väntar också att bli bemött med, att i intet land någon sådan minskning skett. Men om de stora länderna ekonomiskt kunna bära en sådan börda som att skaffa nya vapen och därjämte bibehålla alla de gamla, så är detta omöjligt — och jag tror äfven onödigt — för ett litet land som vårt, där vi sedan länge, enligt min mening, öfverskridit folkets bärkraft för militära ändamål.

*Rörande
anskaffning af en
flygmaskin m. m.*
(Forts.)

Jag kan sålunda ej se annat, än att reservanternas skäl att granska den föreliggande frågan i sammanhang med andra till försvaret hörande frågor är starkare än Kungl. Maj:ts och utskottets. Och jag yrkar därför, herr talman, bifall till reservationen.

Friherre Gripenstedt: Jag skall inskränka mig till att yrka bifall till utskottets förslag. Jag skall icke inlåta mig på den fråga, som den föregående ärade talaren berörde, utan låta detta vara detta. Departementschefen har i motiveringen yttrat, att flera länder med högt utveckladt krigsväsende redan förskaffat sig en afsevärd mängd af flygmaskiner, och jag vill här tillägga, att alla länder i Europa, äfven smärre och med oss jämställda, antingen skaffat sig flygmaskiner eller stå i begrepp att göra det. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Efter det öfverläggningen ansetts härmed slutad, gjordes jämlikt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till hvad utskottet i förevarande utlåtande hemställt samt vidare därpå att kammaren skulle antaga det förslag, som innefattades i den vid utlåtandet afgifna reservationen; och förklarades den förra propositionen, hvilken förnyades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Anmälades och bordlades

statsutskottets utlåtande nr 3, angående regleringen af utgifterna under riksstatens tredje hufvudtitel, innefattande anslagen till utrikesdepartementet;

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 3, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående afskaffande af lastpenningarna;

nr 4, i anledning af väckt motion om ändring af § 12 i förordningen angående tillverkning af brännvin; och

nr 5, i anledning af väckt motion om ändring af §§ 1 och 2 i förordningen angående försäljning af brännvin;

bankoutskottets utlåtanden:

nr 3, angående verkställd granskning af riksbankens styrelse och förvaltning;

nr 4, angående verkställd granskning af riksgäldskontorets styrelse och förvaltning; samt

nr 5, angående verkställd granskning af fullmäktiges i riksbanken och fullmäktiges i riksgäldskontoret åtgärder för utförande af dem gemensamt lämnade uppdrag i fråga om riksdags- och riksbankshusen & Helgeandsholmen; äfvensom

lagutskottets utlåtanden:

nr 15, i anledning af väckt motion om ändring i 9 kap. 2 § giftermålsbalken; och

nr 16, i anledning af väckta motioner om åvägabringande af utredning i syfte att åstadkomma förenkling i sammansättningen af inskrifningsnämnd.

Vid föredragning af nedannämnda, denna dag aflämnade kungl. propositioner:

1:o) med förslag till lag, innefattande ändring i förordningen den 22 april 1881 om tjuguarig häfd och lag om ändrad lydelse af 10 § i förordningen den 16 juni 1875 angående lagfart & fång till fast egendom,

2:o) angående pension åt bankinspektören R. H. Benckert, och

3:o) angående upphörande af från viss jord till Visby domkyrka utgående jordskydd,

blefvo dessa propositioner hvar för sig på begäran bordlagda.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts vid sammanträdetes början aflämnade nådiga proposition angående omföring i 1912 års räkenskaper af visst belopp från reservationsanslaget till flottans öfningar till reservationsanslaget till flottans nybyggnad och underhåll.

Föredrogs och hänvisades till lagutskottet den under dagen aflämnade kungl. propositionen med förslag till lag om ändrad lydelse af 1 och 3 §§ i lagen angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärfva fast egendom den 4 maj 1906 m. m.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet följande under dagen aflämnade kungl. propositioner:

1:o) angående upplåtande af lägenheter från förra mönsterskrifvarbostället Bjufstorp nr 4, 8 i Malmöhus län;

2:o) angående upplåtande af en lägenhet från förra regimentsskrifvarbostället Styfvinge nr 1 och 2 med underlydande i Östergötlands län;

3:o) angående upplåtande af lägenheter från förra fänriksbostället Värlebo nr 2 i Kalmar län;

4:o) angående försäljning af de under Gripsholms Kungsladugård i Södermanlands län dagsverkskyldiga torpen Nygårdet nr 1 och Sörtorp nr 1;

5:o) angående upplåtande af lägenheter från förra fältväbelsbostället Bälinge nr 5 Toresgård med Bälinge nr 8 Bengtsgård i Älfsborgs län;

6:o) angående upplåtande af lägenheter från förra korpralsbostället Knifberga nr 2 i Östergötlands län; samt

7:o) angående upplåtande af vissa områden från förra hospitalshemmanet Vallkärra nr 7 i Malmöhus län.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet Kungl. Maj:ts under sammanträdet aflämnade nådiga proposition angående årligt understöd åt förre bokförläggaren Hj. Linnström.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet den vid detta sammanträdes början aflämnade kungl. propositionen angående täckande af brist i karolinska medikokirurgiska institutets allmänna materiellanslag.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts denna dag aflämnade propositioner:

1:o) med förslag till förordning om ändrad lydelse af § 2 i förordningen den 15 maj 1908 angående restitution af erlagd sockerskatt eller befrielse från sådan skatt för socker, som användts vid tillverkning af exportvaror m. m;

2:o) med förslag till förordning om ändrad lydelse af 5 § i förordningen den 11 oktober 1907, angående beskattning af socker m. m.; samt

3:o) med förslag till förordning om ändrad lydelse af § 13 mom. 1 i förordningen den 9 juni 1911 med tulltaxa för inkommande varor.

Afgåfvos och bordlades följande motioner:

nr 90, af herr *Kjellén*, om ett tillägg till Första kammarens ordningsstadga i syfte att reglera interpellationsinstitutet för denna kammare; och

nr 91, af grefve *Lagerbjelke*, i anledning af Kungl. Maj:ts förslag till lag om ändrad lydelse af §§ 4 och 5 i förordningen om landsting den 21 mars 1862.

Justerade tio protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr talmannen beslöts, att de under dagen första gången bordlagda ärendena skulle sättas främst på föredragningslistan till nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 12, 43 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.

Tisdagen den 20 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 3 e. m.

Justerades protokollet för den 13 i denna månad.

Upplästes följande ingifna läkarintyg:

Att ledamoten af Första kammaren, landshöfdingen, friherre *Gustaf Lagerbring*, på grund af inflammation i venstra underarmen (phlegmone antibrachii sin.) under närmaste dagar är förhindrad deltaga i riksdagsarbetet, intygas.

Göteborg den 19 februari 1912.

Barthold Carlson
leg. läk.

Upplästes och godkändes bevillningsutskottets förslag till Riksdagens skrivelse, nr 20, till Konungen, i anledning af väckt motion om tullfri införsel utaf visst slag af järnplåtar.

Upplästes och godkändes lagutskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 18, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen med förslag till lag, innefattande ändring i 2 kap. 3 § kyrkolagen; och

nr 19, i anledning af justitieombudsmannens framställning till Riksdagen angående ändring af bestämmelserna om danaarf.

Föredrogs och hänvisades till lagutskottet Kungl. Maj:ts den 17 innevarande februari bordlagda nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag innefattande ändring i förordningen den 22 april 1881 om tjuguarig häfd och lag om ändrad lydelse af 10 § i förordningen den 16 juni 1875 angående lagfart å fång till fast egendom.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet Kungl. Maj:ts den 17 innevarande månad bordlagda nådiga proposition till Riksdagen angående pension åt bankinspektören R. H. Benckert.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts den 17 i denna månad bordlagda nådiga proposition till Riksdagen angående upphörande af från viss jord till Visby domkyrka utgående jordskyld.

Vid föredragning af herr *Kjelléns* den 17 innevarande februari bordlagda motion, nr 90, om ett tillägg till Första kammarens ordningsstadga i syfte att reglera interpellationsinstitutet för denna kammare beslöt kammaren hänvisa denna motion till sitt tillfälliga utskott nr 2.

Föredrogs och hänvisades till konstitutionsutskottet den af grefve *Lagerbjelke* den 17 i denna månad väckta och då bordlagda motion nr 91, i anledning af Kungl. Maj:ts förslag till lag om ändrad lydelse af §§ 4 och 5 i förordning om landsting den 21 mars 1862.

Föredrogs, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran följande den 17 innevarande månad bordlagda ärenden, nämligen statsutskottets utlåtande nr 3, bevillningsutskottets betänkanden nr 3—6, bankoutskottets utlåtanden nr 3—5 äfvensom lagutskottets memorial och utlåtanden nr 14—16.

Herr *Ekman, Karl Johan*, aflämnade en motion, nr 92, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad lydelse af §§ 4 och 5 i förordningen om landsting den 21 mars 1862 samt § 17 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862.

Denna motion blef på begäran bordlagd.

Justerades sju protokollsutdrag för denna dag, hvarefter kammaren åtskildes kl. 3,15 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.